

Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης, ο “Παπαδιαμάντης της ζωγραφικής” (Απόστολος Ζιώγας, βιολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Κ. Γ. Κ.

(καιρός για κλοπή)

<< Μην ξεχνάς, μύωπα, να φοράς τα γυαλιά σου '

καμιά φορά, ακούς καλύτερα με τα μάτια >>

Αλεξάνδρα Δεληγιώργη

(ΑΝΕΣΤΙΟΣ, εκδ. Άγρα, 2014, σελ.12)

Μήπως αυτό που έχει αξία σήμερα είναι, όχι το ποιος είσαι, αλλά το πώς καταφέρνεις να κρύψεις αυτό που είσαι ; Αυτό θα πρέπει να είχε στο νου του ο διαρρήκτης που, θέλοντας να δράσει αντιοξειδωτικά πάνω στις γκρίνιες της καθημερινότητας, επιδεικτικά αφαίρεσε από την έκθεση (ζωγραφικής) *Ο Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης και η εποχή του - 60 χρόνια από το θάνατό του* που φιλοξενείται στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας (Μουσείο Κατσίγρα) - έναν χώρο που ελέγχεται από 30 κάμερες και 5 φύλακες - τον μικρού μεγέθους πίνακα με τίτλο «Γυναίκες στην Αυλή» (21×16 cm): πρόκειται για έργο που κρίνεται όχι ως ο σημαντικότερος καλλιτεχνικά ούτε ο πολυτιμότερος εμπορικά σε σχέση με τα υπόλοιπα έργα του καλλιτέχνη.

Ο «Παπαδιαμάντης της ζωγραφικής», όπως είναι ευρύτερα γνωστός ο Τριανταφυλλίδης, αν και ήταν γιός ενός ευκατάστατου σταφιδέμπορα από την Σμύρνη, στα ώριμα χρόνια του βρέθηκε να ζει φτωχικά σε ένα δωμάτιο μαζί με την παράλυτο σύζυγό του, ενώ συχνά τόνιζε πως η μεγαλύτερή του ευχαρίστηση ήταν να του χτυπούν την πόρτα απλά και μόνο για να τους εξηγήσει το έργο του! Απεβίωσε το 1955 στην Αθήνα σε ηλικία 74 ετών, αφήνοντας ως μόνη κληρονομιά στο σπίτι του στο Μενίδι 37 πίνακες. Όντας ζωγράφος του Μεσοπολέμου (1918-1939) και αρνούμενος να ενταχθεί σε κάποιο καλλιτεχνικό ρεύμα, απέφυγε τον ελληνοκεντρισμό της εποχής του (βλ.Γενιά του Τριάντα) με αποτέλεσμα να συμμετέχει μονάχα σε εκθέσεις ομαδικές όπου εξέφραζε έναν ολιγόχρωμο μοντερνισμό δίχως κραυγές μα εμφανικά σεμνό, καθώς αποτύπωνε με τον δικό του ιδιαίτερο τρόπο την έννοια της *εγγύτητας* (intimisme) : την απεικόνιση δηλαδή του ιδιωτικού ως μια προστατευμένη περιοχή του ατόμου, που καθοδηγείται τόσο

από την οικογενειακή ζωή όσο και από τη συνύπαρξη με οικεία πρόσωπα. Το έργο των ιντιμιστών ζωγράφων προσδιορίζεται ως απόσυρση από την κοινωνία και επιστροφή στον ιδιωτικό οικείο χώρο. Ο ιντιμιστής Τριανταφυλλίδης κατάφερε να υπηρετήσει με συνέπεια την τέχνη της γραφής του ζώντος (ζωγραφική), με άλλα λόγια, την τέχνη της γραφής του τρόπου με τον οποίο το είναι εκδηλώνεται μέσα στο γίνεσθαι του.

Τα έργα του, μέσω αφαιρετικών άνευ περιγράμματος μορφών, αποδίδουν λιτά, σχεδόν τρυφερά, την καθημερινή ζωή του κόσμου που μοχθεί αλλά και του μικροαστικού κόσμου. Η θεματογραφία του διέπεται από μια ιδιότυπη εσωτερικότητα, εμπλουτισμένη με μια ελαφριά μελαγχολία. Έτσι, το ιδιωτικό στοιχείο του Τριανταφυλλίδη τοποθετημένο ανάμεσα σε απαλούς τεφρώδεις τόνους, αφενός αποφεύγει να καταυγάσει την αστική ζωή, και αφετέρου, στερείται των κινδύνων του δημοσίου χώρου. Ενδεικτικά ο ζωγράφος Περικλής Βυζάντιος θα γράψει για τον φίλο του Θεόφραστο ότι «μια αφάνταστη ποιοτική εργασία έχει εξαϋλώσει το νεκρό υλικό κάθε μικρού έργου» (Η ζωή ενός ζωγράφου, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., 1994). Ο υποκειμενισμός του Τριανταφυλλίδη δεν σκορπίζεται ούτε χάνεται αφειδώς, καθότι εύκολα γίνεται αντιληπτή η προσδοκία του για συν-αναστροφή, παρά το ότι στον καμβά μιλά για την επικοινωνία ανάμεσα σε λίγους.

Ενόςω το αόριστο (στοιχείο) - στον κλεμμένο πίνακα - αντικαθιστά το ορισμένο, γεγονός είναι πως οι σχεδιαστικά χαλαρής υπόστασης «Γυναίκες στην

Αυλή» δεν κινδυνεύουν από καμιά οικονομική συγκυρία. Εξάπαντος, η ανατρεπτικότητα όσον αφορά τη συγκεκριμένη κλοπή δεν έγκειται στην ενδεχόμενη αγοραστική αξία του πίνακα (περίπου 4500 ευρώ), αλλά στο ότι δεν προξενεί υποχρεωτικά (ως συμβάν) βέβηλες εντυπώσεις. Τουναντίον, μας γλυκαίνει εσωτερικά όπως γλυκά φωτίζουν το εσωτερικό ενός ναού οι ηλιαχτίδες δια μέσου των χρωματιστών τζαμιών του, ενώ συνεχώς υπάρχει – όπως λέει κι ένα παλιό ιταλικό άσμα (*A casa d' Irene*) – κόσμος που έρχεται και κόσμος που πηγαίνει («*c'è gente che viene, c'è gente che va*»). Παρόλο που ιδιωτική και δημόσια ζωή τρέφονται η μια από την άλλη, η πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου επιμένει να θεωρεί το τυχαίο συμβάν ως κάτι συμπτωματικό, αντί να το αξιοποιεί ως μια ευκαιριακή μορφή αφύπνισης απέναντι σε όσους επιχειρούν να φτιάξουν ένα βάθρο για τον εαυτό τους , λησμονώντας οριστικά πια τα χρόνια της αθωότητας. Άραγε, υφίσταται ακόμη η δυνατότητα να ζούμε μέσα σε συνεχή έκπληξη, μια έκπληξη όμως που να μην επιδέχεται ηθική αξιολόγηση ; Το βέβαιο είναι ότι δεν ανήκει ο ζωγράφος αλλά ούτε κι ο διαρρήκτης στους άπρακτους ανθρώπους που λαχανιάζουν μέσα στο Κενό , μολονότι γνωρίζουν αμφότεροι πως , από τη μια, η γνώση δεν αλλάζει στην ουσία της παρά μόνο στον διάκοσμό της, και από την άλλη, το σκαρί μας αντέχει μόνο μια ορισμένη δόση αλήθειας ` μια δόση ωσάν χαρμολύπη, ικανή να ανθίζει ως ένα αλλόκοτο άνθος της ατομικότητας, ζητώντας από εμάς να αφεθούμε στα κύματα παρά να παλέψουμε με αυτά, ούτως ώστε να κατορθώσουμε να γίνουμε μεταθανάτιοι ως προς τον ίδιο μας τον εαυτό : εκκεντρική διαπίστωση, δίχως άλλο!

Η απουσία του πίνακα σηματοδοτεί μια κορυφαία στιγμή για τον κάθε εκτός τέχνης ανέστιο, καθώς λειτουργεί ως ghost-killer (φονιάς φαντασμάτων) μέσα σε κείνο τον καιρό που καθιστά αναγκαίες τις κατά Δημουλά προφυλάξεις : «*όταν βρέχει /δεν παίρνω ομπρέλα./Το θεωρώ δειλία να προφυλάσσομαι/από το ξεκάθαρο./Όταν δε βρέχει/όσο κι αν ευτυχεί ο ουρανός/όσο κι αν τον πιστεύω/ανοίγω την ομπρέλα μου/δεν είναι ξεκάθαρη/καιρική συνθήκη η ευτυχία* » (*Δημόσιος Καιρός*, εκδ.ΐκαρος, 2014, σελ.56). Δεδομένου ότι στο Αιγυπτιακό Μουσείο Καΐρου σύντομα θα δικαστούν ο διευθυντής και οι υπάλληλοι για βαριά αμέλεια με τη διαδικασία του κατεπείγοντος επειδή προκλήθηκε φθορά στη γενειάδα (μούσι) της μάσκας του Τουταγχαμών, εύλογα θα λέγαμε πως ο καιρός

της διάρρηξης (στη δική μας περίπτωση) αναδεικνύει την ίδια της τη σημασία : δια-ρρήκτης είναι εκείνος που προκαλεί τη διάσπαση της ενότητας ενός συνόλου – εντέλει, ο διαρρήκτης θα μπορούσε να είναι και ο ίδιος ο Τριανταφυλλίδης, εάν φυσικά ζούσε.

Απόστολος Ζιώγας, βιολόγος, φοιτητής Θεολογίας